

Hou het hoofd koel en zet ziek

Ira Helsloot is hoogleraar veiligheid, Radboud Universiteit. **Peter Olsthoorn** journalist /onderzoeker VU.

CORONAHYPE

Terwijl bekend is dat het coronavirus leidt tot vele besmettingen en doden, wordt in de nieuwe paniek 'normale' sterfte vergeten.

Naar verwachting circuleren er weldra afschuwelijke beelden van Brabanders die sterven aan de gevolgen van het covid-19 virus in een overvol ziekenhuis. Met heftige maatschappelijke verontwaardiging en enorme druk op regering en experts als gevolg. Vandaar wat koele tegenargumenten om de emotie te weerstaan.

Op donderdag 12 maart kondigden premier Rutte en RIVM-chef Jaap van Dissel vergaande, maar passende maatregelen aan om besmetting met corona in Nederland te dimmen. Vervolgens geraakten we in een hype van een spiraal van Twitterstatistici, Italiaanse beelden en groeiende doodsangsten. Met als gevolg de irrationele maatregelen van zondag 15 maart, waaronder de sluiting van scholen. De regering gaf toe dat deze maatregel geen wetenschappelijke basis had, maar was genomen vanwege de maatschappelijke druk - waaronder die van de medisch specialisten.

Een dag later volgde de alomtegenwoordige toespraak van Mark Rutte, die definitief promoveerde tot staatsman. Hij stelde zich te zullen baseren

op wetenschap. Weer een dag later applaudisseerden we voor ons zorgpersoneel, een volkomen terecht huldebetoon. Sedertdien volgen de media en politiek op een steeds verhitter toon de dagelijkse *body count*. Deze krant beschrijft terecht en goed de grote psychosociale gevolgen van de spiraal van stress, paniek, verontwaardiging en verbondenheid in 'nieuw samenleven'. Dat bracht burgemeesters tot besluiten toegangen naar strand en recreatie af te sluiten. Dwangmaatregelen zijn verleidelijk. Maar koeler redeneren helpt: Nederland telde maandag volgens het RIVM 4.749 vastgestelde coronabesmettingen.

Gunstige cijfers

Dit is een zware onderschatting van het werkelijke aantal, want we testen alleen vermoedelijke zieken. Zo bleek bij testen van hoestend ziekenhuispersoneel in het UMC - in een van de uitstekende artikelen van Maarten Keulemans - al 10 procent besmettingen. In andere ziekenhuizen waren die percentages, vorige week al, 4 tot 9 procent. Dus is het niet gek uit te gaan van een veelvoud aan besmette Nederlanders.

Virusexperts spraken hun zorg uit. Dat vinden we verbazingwekkend. Immers, ze hebben zelf gewaarschuwd voor enorme besmettelijkheid. Maar bovenal is dit ook goed nieuws: het laat zien dat op het overgrote deel van de mensen het virus geringe invloed heeft. We lijken dus behoorlijk op weg met groepsimmunitet: nodig, want te weinig besmettingen nu kunnen gevaarlijk uitstel betekenen. Volkomen terecht bepleit de vermaarde wetenschapper Jaap Goudsmit daarom betere onder-

zoeksmethoden. We weten uit China dat 80 procent van de besmetten weinig tot niets merkt. En: percentages sterfgevallen bleken overschat, besmettingen onderschat. Stanford-onderzoeker John Ioannidis vermoedt een wetenschappelijk fiasco door overdreven zorgwekkende conclusies: 'Wij weten niet of we infecties met een factor drie of driehonderd kunnen schatten.'

Onderscheid maken

Ook telde Nederland maandag ongeveer 213 overledenen aan het coronavirus en het aantal loopt flink op. Mogen ze rusten in vrede. Corona was voor velen niet dé oorzaak van hun dood. Ter relativering: wekelijks ster-

Vreemd dat virus-experts bezorgd zijn over besmettingen

Goed nieuws: we lijken goed op weg met groepsimmunitet

ven in Nederland gemiddeld 3.000 personen. Afgelopen week stierven dus 2.800 mensen niet aan corona. Jaarlijks sterven in Nederland 150 duizend mensen, van wie 130 duizend 65-plussers.

In 2018 waren het er drieduidend meer dan in 2017: er kraaide geen haan naar. Als er deze maanden 3.000 mensen of veel meer mede door corona eerder sterven, gaat de vlag halfstok. Hoezeer elk overlijden een menselijk drama is, de aandacht voor corona heeft nu alle kenmerken van een hype. We zijn bevangen door paniek. In de hang naar veiligheid offeren we de ratio en menswaardigheid van ons bestaan op, zoals Arnon Grunberg - met verwijzingen naar Thomas Hobbes en Juan Donoso Cortés - schreef (*NRC*, 20 maart). Natuurlijk is het nodig strenge maatregelen tegen corona te nemen, maar wel proportioneel graag. Dus: afstand houden voor volwassenen, geen af- en opsluiting van gezonde mensen noch paranoia over besmettingen.

Terecht zet de zorg alles op alles om levens te redden, vooral van jongere slachtoffers. We proberen ook het leven van oude zwakke mensen te verlengen. Een zeer lovenswaardig streven. Maar het verminderen van de reguliere zorg en de economische recessie gaat honderdduizenden Nederlanders gezonde levensjaren kosten. Onze goedbedoelde maatregelen tasten óók mensenlevens aan.

Wen aan rampen

'Ja, maar kijk dan naar Bergamo en Spanje.' Inderdaad, daar voltrekken zich rampen. Die we overigens ook in perspectief moeten durven zetten: in Italië zijn tussen 2013 en 2017 al 67 duizend mensen extra begraven in griep-

en dood in perspectief

Onderschrift

Foto

epidemieën. Die doden haalden nooit de krant of een alarmerende column van Ilja Leonard Pfeijffer. Ja, er vallen wellicht nog vele honderdduizenden doden wereldwijd, mede door corona. Naar, maar een *fact of life* in een wereld waar jaarlijks 56 miljoen mensen overlijden, van wie 600 duizend

aan griep. Wie van hen redden we? Of zoals nog een criticaster van de coronahype, arts en filosoof Marli Huijer, dit weekend stelde: 'De besluitvorming wordt beheerst door angst voor hoge sterfcijfers, terwijl die cijfers te weinig in het perspectief worden geplaatst van het gegeven dat altijd

mensen doodgaan.' (*Scienceguide*, 21 maart) Grotere rampen liggen in het verschiet. Statistiek kan goed het verleden, maar minder de toekomst voorspellen. Dus probeer de spiraal cijfers, nieuws, maatregelen en angst te doorbreken. En erken dat de controle over ons leven beperkt is.